

ВИКЛИКИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ДО ЗАХИСТУ ДИСЕРТАЦІЙ ОФІЦЕРАМИ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Карпенко Володимир Сергійович

доктор філософії (педагогічні науки),

*провідний науковий співробітник науково-дослідного управління
проблем розвитку військової освіти та науки,*

Центр воєнно-стратегічних досліджень

Національного університету оборони України

м. Київ, Україна

Необхідність розглянути проблемне питання щодо викликів та особливостей підготовки до захисту дисертацій офіцерами Збройних сил України в умовах воєнного стану актуалізовано наступним:

– різницею між особливостями проведення захисту відкритих та на спеціальну тему дисертацій;

– актуальністю сучасних досліджень, які зосереджені на розвиток та удосконалення озброєння та техніки, а також особливостей підготовки військових фахівців в умовах воєнного стану;

– наявністю науковців за тематикою дисертації, особливо тих, які мають практичний науковий досвід у військовій сфері;

– особливостями підбору членів разової спеціалізованої вченої ради, особливо коли дисертація виконана на спеціальну тему в умовах воєнного стану;

– відсутністю належних умов підготовки дисертацій на спеціальну тему за межами навчального закладу де здійснюється підготовка ад'юнкта;

– перспективи подальшої посади майбутнього доктора філософії за напрямком виконаної дисертаційної роботи.

Актуальність проблемного питання зумовлено також необхідністю оновлення результатів наукових досліджень які зосереджені на досягнення успіху Сил оборони України проти російської федерації. В умовах повномасштабної збройної агресії російської федерації проти України слід звертати особливу увагу на практичні результати дисертацій. На нашу думку, результати повинні бути направлені на розвиток та удосконалення підготовки військових фахівців, озброєння та техніки, в тому числі в умовах воєнного стану. Результатами також можуть бути особливості застосування нових форм та методів збройної

боротьби Сило оборони України проти російської федерації враховуючи застосування озброєння та техніки країн-членів НАТО. Крім того, формування пріоритетних напрямків (тематик) наукових досліджень [1] слід зосереджувати на розвиток і удосконалення наявних та створення нових технологій, інструментів реалізації, тощо, які беззаперечно вплинуть на розвиток та удосконалення Сил оборони України, що порівнюватиме їх до Збройних сил передових країн світу.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 19 травня 2023 року № 502 «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України з питань підготовки та атестації здобувачів наукових ступенів» [2] є певні застереження, щодо підготовки ад'юнктів (офіцерів), особливо в умовах воєнного стану. Це пов'язано, перш за все, з тим, що офіцери які здійснюють підготовку в ад'юнктурі ВВНЗ можуть залучатися до безпосередньої участі щодо забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з військовою агресією російської федерації проти України. Термін виконання таких завдань є різним, однак є певні умови за яких офіцера можуть повернути до основного місця служби (навчання), найголовніша – заміна на ротаційній основі. Яка в умовах інтенсивних бойових дій не завжди проходить вчасно.

Аналіз проведених захистів дисертацій з присудження ступеня доктора філософії за різними спеціальностями в Національному університеті оборони України засвідчив, що в умовах воєнного стану найголовнішим проблемним питанням став підбір членів разової спеціалізованої вченої ради. Перш за все, це було пов'язано з тим, що значна частина науковців, які підходили за визначеними критеріями [3] бути у складі разової спеціалізованої вченої ради на підготовчому етапі та безпосередньо на етапі проведення захисту, перебували у відрадженні, що пов'язано з виконанням завдань за призначенням. Тим самим, порушувалася процедура проведення захисту доктора філософії на спеціальну тему дисертації тим, що усі члени таких рад повинні бути присутні в одній категоризованій аудиторії. За таких особливих умов навчальним закладом здійснювалося перенесення дати захисту на пізніший період.

Що стосується особливостей підготовки до захисту дисертацій на спеціальну тему в умовах воєнного стану, слід звернути увагу на належні умови в яких можна це зробити. На жаль, з початком повномасштабного вторгнення російської федерації в Україну було пошкоджено значну частину наукових установ та ВВНЗ де здійснювалася підготовка ад'юнктів, що змусило шукати шляхи вирішення цього питання. На разі все таки відсутні належні умови, за яких офіцери мають можливість

завершити дисертаційне дослідження та підготуватися до захисту дисертації за межами ВВНЗ.

І нарешті, щодо перспектив подальшого працевлаштування офіцера, який отримав ступінь доктора філософії. У сьогоднішніх умовах після захисту обов'язково треба залучати офіцерів за напрямком їхнього дисертаційного дослідження. У такому разі проявлятиметься практичне підтвердження наукових результатів. Крім того, на нашу думку, треба дотримуватися наступного алгоритму: наука – підготовка – практика. І цей алгоритм повинен підтримуватися постійно. Тенденція розвитку суспільства зараз націлена на практичну реалізацію результатів. Тому у військовій сфері теж слід притримуватися того, що в науці слід удосконалювати та розвивати те, що вже діє на практиці враховуючи нові ідеї, підходи та способи реалізації. Звідси, навчання та підготовка військових фахівців необхідно здійснювати з метою реалізації наукових досліджень на практиці.

Література:

1. Проведення наукової роботи в умовах воєнного стану: засідання координаційної ради з питань науково-технічної діяльності. URL: <https://nubip.edu.ua/node/106623> (дата звернення: 08.09.2023).

2. Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України з питань підготовки та атестації здобувачів наукових ступенів. Постанова КМУ від 19 травня 2023 року № 502. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/502-2023-%D0%BF#Text> (дата звернення: 05.09.2023).

3. Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії. Постанова КМУ від 12 січня 2022 р. № 44. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/44-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення: 17.08.2023).